

KAREL KRYL- rebel a poeta:

Známa osobnost českého folku druhé poloviny 20. století – věřící katolík, kritik nešvarů ve společnosti , jinak také autor 11 básnických knih (hodně z nich milostná poezie), novinář (redaktor stanice Svobodná Evropa), původním povoláním keramik. Člověk malého vzrůstu (160 cm), ale velkého rozhledu a schopností. Jeho texty – poezie. Vepsal do nich vše, co ho trápilo a nenechávalo lhostejným. A nebyly to jen soukromé věci. Naopak – byl velký kritik politických poměrů. Ať už v době socialismu nebo v době porevoluční. Servítky si nikdy nebral. A že t'al mnohdy do živého, byl nepohodlnou osobou pro ty, kteří vládli v republice. Kdo vládne, většinou nemá rád kritiku. V každém režimu.

Narodil se 12.4. 1944 v Kroměříži nedaleko Zlína, kam se rodina přestěhovala v době války z Nového Jičína (proč asi? – Sudety), jako starší ze dvou synů v rodině známých tiskařů. Knihy nejen vyráběli, ale také všichni četli, znali a uctívali pro jejich obsah a poslání. Měl starší sestru Marii a ml. bratra Jana. Po narození měl velké zdravotní problémy a rodičům moc nadějí nedávali, že přežije. Navíc byla válka – všeho nedostatek (léků, jídla i lékařů). Ale tady poprvé ukázal, jak houževnatý člověk bude. Z potíží se dostal. Po Únoru 1948 se musel spolu s otcem dívat, jak jim - majitelům firmy, rozbíjejí tiskařské stroje, které mnohá léta živily nejen jejich rodinu. Tiskárnu jim samozřejmě zabavili, otec šel pracovat do Ostravy, kde pomáhal budovat Novou huť Kl. Gottwalda. Matka zůstala se 3 malými dětmi sama a mnohdy prý, aby měli co jíst, šli krást brambory na pole v okolí. Lidé se od nich odvraceli. A kteří ne, ti trpěli různými perzekucemi od místních komunistických potentátů. Kryl, ačkoliv byl výborný student (hlavně *v literatuře vynikal*), nedostal doporučení ke studiu na stř. školu. Otec se radši odstěhoval s rodinou zpět do Nového Jičína. Tam našel KK také kamarády, kteří se s ním nebáli přátelit. Stal se členem valašského kroužku, hráli i s bratrem a sestrou na hudeb. nástroje a KK *začal v době puberty psát básničky i skládat texty*. A dostal se také na střední *keramickou školu do Bechyně*. Byl šikovný keramik. Po jejím absolvování dostal umístěnku (co to bylo?) a krátce pracoval v továrně na výrobu keramických toaletních mís k WC. To ho samozřejmě moc neuspokojovalo.

S přáteli Milosl. Zapletalem a Jitkou Dlaskovou založili malé divadélko poezie. Začínali s básněmi Vítězs. Nezvala, Guillaumea Apollinaira a Françoise Villona.

V r. 1963 dostal povoláv. rozkaz (co je to, víte?) a narukoval. Vojnu neměl rád, vzpomínal na ni s despektem. Za své prohřešky zde musel zůstat déle

než obvyklé 2 roky. V této době ale napsal výborné *písničky o nesmyslnosti válek a vojančení v Českosl. – Pieta, Tráva, Anděl*. Byl pacifista, jak jste měli možnost slyšet třeba i v písni Morituri Te Salutant.

Po vojně pracoval jako výtvarník a později zakotvil v olomouckém Divadle experimentu, kde ho přijímal Pavel Dostál (co vám toto jméno říká?). Ukázka č. 1: Nevyjasněná úmrtí, díl 1., str.105.

Za 2 roky přešel do Ostravy a začal účinkovat v rozhlase v pořadu Mikrofórum - velmi oblíbený pořad pro mladé posluchače - a koncertovat s vlastními písněmi. Roky 67-68 uvolnění v politice. V r. 1968 po Srpnu vydal 1. velkou desku „*Bratříčku zavírej vrátka*“, jejíž úvodní písnička se stala hymnou mladých. Začal pracovat v pražském divadle Semafor i v československé televizi, byl na vrcholu. Ne dlouho. V roce 1969 opět změna politické situace – jeho písničky a vystupování se staly nepohodlené. Nemlčel stavěl se kriticky k politické situaci. Pořadatelé rušili koncerty, z obchodů zmizely jeho desky, přestali ho hrát v rozhlase, zavládl opět strach z politických represí. Začalo období tzv. normalizace. To už si dobře pamatuji i já.

Dostal ještě nabídku hrát ve Skandinávii. Přátelům řekl, že už se nevrátí, ale vrátil se. Na chvíli. Za měsíc vyjel do Německa na písničkářský festival a když chtěl zpět do Československa, na hranicích ho nepustili. Zůstal tam. Krušné začátky. Němci jsou chladní k cizincům. Byl naštěstí známá osobnost, přijali ho v *rádiu Svobodná Evropa* (žil a pracoval v Bavorsku v *Mnichově*). Udělal si německou maturitu . Psal povídky, nahrál ve studiu Sv. Eyr. 2. *desku Rakovina* (myšlen komunismus) v r.1969 a tuto se snažil dostávat do ČS ilegálně. Žil velmi skromě. Dokázal okouzlovat ženy, i když byl malý a ne žádný krasavec. Později říkal – viz kniha Půlkacíř: „ Když nejseš krásnej, ani bohatej, tak musíš bejt aspoň zajímavěj“ (Vemte si inspiraci ☺). Našel si 1. ženu, dcera čes. emigrantů Eva. Manželství dlouho nevydrželo. Našla si jiného. Což ho dost ranilo. Dlouho pak nenavázal nový vztah. Až po letech si vzal dlouholetou kamarádku Marlene. Děti neměli. Měl pak také -hlavně po revoluci v Česku - nějaké jiné milostné vztahy. V Německu navázal přátelský vztah ke knězi – Anastas Opasek. Byl mu útěchou a druhým otcem. V letech 1973 až 79 studoval dějiny umění a žurnalistiku. Od r.1975 – do revoluce měl svůj pořad na Svob. Evropě – Krylogie. Hodně ho potěšila a *nabila Charta 1977* a vzápětí zklamala Anti charta, kterou podepsalo mnoho známých osobností i lidí, kterých on si do té doby vážil. Dále psal i písničky a zas koncetroval. V češtině i v němčině. Stále studoval a sledoval svůj rodný jazyk. Měl různé slovníky synonym apod. Využíval k to tvorbě textů. Koncetoval i ve Francii (tam se mu dobře tvořilo, neznal jazyk a tak ho okolí nerušilo), v Americe a Austrálii (tam si koupil i domek) hrál hlavně krajanům emigrantům. On si říkal exulant (co ten pojem znamená?). Sám

neemigroval, byl vyhozen. Na jednom festivalu zpíval i polsky (protože kytaristovi a zpěvákovi polské kapely jejich komunisti schválně zmrzčili ruku, když měl přijet). V Mnichově se sprátelil s Vlastou Třešňákem, který se dostal do Německa podobně. Do Českosl. přijel r. 1989, matka onemocněla rakovinou, mohl ji na 1 den navštívit, pak zemřela 20.11., dostal propustku na pohřeb a zůstal a *zúčastnil se revolučních událostí*. Byl nadšen událostmi i tím, že lidé znají jeho písně. Jen hymna zpívaná s Gottem, to nemohl překousnout on ani jeho přátelé. Později se snažil dostat do politiky, ale byl odmítnut Havlem a spol., že jeho místo je na pódiiích ne v politice. Byl zklamán vývojem (staré struktury komunist. znovu k moci, zkreslování událostí politiky,...). Měl encyklopedické znalosti a projel kus světa. Viděl chyby, ale když začal být kritický, začal být opět nepohodlný. Hluboce ho zasáhl také rozpad republiky (kdy) v r. 92. Někdo říká, že přestával být středem pozornosti a že to těžko nesl, proto kritika, ale přečtete si jeho knížky a rozhovory a dáte v mnohém za pravdu jemu. Také to, že o jeho písničkové vystoupení přestával být zájem, byla pravda. Začal pak vystupovat v malých divadélkách a students. klubech s pásmem své milostné a jiné poezie. Považoval se podle rozhovorů s novináři stejně nejvíc za básníka. Pár měsíců žil vždy v Česku a vystupoval (a žil značně hekticky – hospůdky, ponocování, apod.) a část roku trávil se ženou Marlene v Mnichově. Zde pro své sousedy klidný solidní ženatý muž středního věku, který chodil se svou ženou na procházky. 2. března 1994, když šel z takové procházky s Marlene (vraceli se prý z hospůdky) dostal na chodníku v Mnichově infarkt. Po pár hodinách v nemocnici – *ráno 3. 3. 94 – zemřel*. Pár dní před chystanou oslavou svých padesátin. Oznámení o jeho smrti i pohřeb provázelo plno tahanic a různých událostí, které na lidi kolem něj nevrhaly vždy dobré světlo. Je pohřben na hřbitově břevnovského kláštera. Sešlo se tu kvůli KK asi naposled několik tisíc lidí. V posledních letech svého života měl mnoho fanynek. I své fan kluby. Hlavně ty fanynky mu zůstaly věrné a dodnes pečují o jeho hrob i památky po něm až dojemně.

Zatímco jako písničkář je uznáván zcela jednoznačně, o úroveň jeho literární tvorby hlavně básnické (11 sbírek, některé vyšly jen v cizině – Slovíčko Toronto 1980,...) se teoretici a kritici přou. Jedni - např. Petr Král – ji zatracují : kýč. Jiní o něm píší jako o jednom z nejlepších básníků 2. poloviny 20. století. *Viz Huvar, Michal: Kryl – str. 17*. On sám měl k tvorbě poezie krásný vztah, což je vidět na jeho osobní výpovědi: *viz Huvar, Michal: Kryl str.73* Je to vidět na jeho práci se slovy, hrál si se slovíčky jako málokdo a měl viditelnou radost z této hry. Každopádně odráží jeho život emigranta, jeho milostné peripetie i odvrácené stránky údělu umělce a rebelanta. Dovedl také slušně recitovat své verše. Mám pro vás bohužel jen jednu ukázkou na CD *Básníci před mikrofonem*. Pustíme si ji. Srovnajte si v hlavě také zvuk jeho hlasu z písniček, které jsou nahrávkami z let 1967

a 68, a ze záznamu recitace, která vznikla měsíc před smrtí. Je tam rozdíl, že? Inu byl to jen člověk se všemi jeho chybami i klady. Ale člověk, který si zaslouží naši pozornost, vzpomínku a úctu. Jako symbol odporu k totalitní moci.